

ХЪРБЪРТ УЕЛС

ОСТРОВ ЕПИОРНИС

Превод от английски: [Неизвестен], 1962

chitanka.info

Човекът с белега на лицето се наведе през масата и погледна вързопа ми.

— Орхидеи? — попита той.

— Да, дреболия, няколко парчета — отговорих аз.

— Циприпедиуми?

— Почти само.

— А нещо ново? Няма? Така си и мислех. Бил съм на тези острови преди двадесет и пет, двадесет и седем години. Ако сте успели да откриете нещо — трябва да е съвсем ново.

— Аз не съм колекционер.

— Млад бях тогава — продължаваше той. — Боже, как скитах по света! — той изпитателно ме погледна. — Две години живях в Източна Индия и седем години в Бразилия. А след това се отправих в Мадагаскар.

— Известни ми са имената на някои изследователи — забелязах аз, предвкусайки „ловджийска история“. За кого сте събирали?

— За Даусън. Интересувам се да узная, случайно не сте ли чували името Бътчер?

— Бътчер... Бътчер? — смътно си спомнях, че ми се е мяркало това име. И изведнъж се сетих: „Делото Бътчер срещу Даусън“ — Разбира се! — възкликнах аз. — Значи, вие сте този същият човек, който ги съди да му изплатят заплатата за четири години и който бил изхвърлен на необитаем остров.

— Ваш покорен слуга — промълви, кланяйки се, човекът с белега. — Интересен случай, нали? Именно аз спестявах малък капиталец там на острова — това ставаше някак от само себе си. А те дори не можеха да ме уволнят. Тази мисъл много ме забавляваше, докато живеях там. Изчислявах състоянието си — огромно състояние, — рисувайки красиви фигури по този дяволски остров.

— Чакайте, а как се случи това? — попитах аз. — Нещо не си спомням...

— Добре!... Чували ли сте за епиорниса^[1]?

— Разбира се. Преди около месец, точно преди да замина, ми разказваха за тази нова находка. Изкопали пищялна кост, дълга почти три метра. Ей, че чудовище!

— И какво още! — възкликна човекът с белега. — Тази птица беше истинско чудовище. Синдбадовата птица Рох е нищо в сравнение

с нея. Но кога са намерили тези кости?

— Преди три-четири години, като че ли в деветдесет и първа. Защо?

— Как защо? Та нали аз ги намерих преди двадесет години. Ако Даусън не бе вършил тези щуротии със заплатата ми — какъв шум щяхме да вдигнем! Та аз не съм виновен, че течението отнесе тази проклетата лодка — той помълча. — Мисля, че това е същото място. Нещо като блато, на деветдесет мили северно от Антананариво. Водата там е такава, че в нея нищо не се разваля. Солена е и мирише на креозот^[2]. А дали им се е отдало да намерят още яйца? Тези, които аз намерих, достигаха до половин метър. Открих ги случайно. Тръгнахме да търсим яйца, аз и двама туземци, на една от техните допотопни лодки и точно тогава намерихме костите. Имахме палатка и провизии за около четири дни. Интересно, преди колко ли време са живели тези епиорниси. Няма съмнение, че яйцата, които намерихме, бяха така пресни, сякаш току-що са ги снесли. Съвсем пресни! Когато ги пренасяхме в лодката, един от негрите ми изпусна едно на камъните и то се счупи. Здравата го напердаших този негодник! Но яйцето беше прясно, като че ли наистина току-що е снесено. А птицата беше умряла преди около четиристотин години. Момъка го ухапа скрипя^[3]! Но аз не за това... Цял ден се ровихме из калта и измъкнахме яйцата невредими. Бяхме се изпоцапали с отвратителната черна гадост и, разбира се, доядя ме. Доколкото ми е известно, това бяха единствените яйца, извадени без нито една пукнатинка. Разбира се, този идиот ме ядоса — та тричасовият ни труд отиде на вятъра заради някаква си скрипя! Здравата си изпати от мен.

Човекът с белега измъкна глинена лула. Подадох му кесията си с тютюн. Той машинално натъпка лулата.

— А какво стана с другите? Успяхте ли да ги донесете? Не си спомням...

— Тъкмо сега започва най-интересното. Бяха ми останали още три. Три съвсем пресни яйца. И ние ги сложихме в лодката, а аз се запътих към палатката да си сваря кафе. Моите езичници оставих на брега: единият от тях се занимаваше с раната си, а другият му помагаше. И през ум не ми минаваше, че тези пройдохи ще се възползват от положението, в което бях попаднал, и ще предприемат нещо срещу мен. Но вероятно отровата на скрипята и ритникът, с

който го наградих, бяха озлобили единия — въобще си беше много зъл — и той надумал другия. Помня, седях и пуших. Бях сложил вода да се грее на спиртника, който винаги вземам със себе си при такива експедиции. А същевременно се любувах на залеза над блатото. То беше цялото на ивици, някакво черно и червено, като кръв, просто картина! А в далечината ей такива планини — мъгливи, сиви, и над тях небето, като огнена пещ. А на десетина метра зад гърба ми тези проклети езичници, въпреки околната тишина и покой, се наговорили да избягат и да ме оставят сам, с провизии за три дни, палатка и с една единствена малка бъчвичка вода. Чух някакъв стон зад себе си, гледам — а те вече плуват в лодката на около двадесет метра от брега. В същата секунда разбрах какво се е случило. Пушката ми беше в палатката и при това нямаше куршуми, а само сачми. Те знаеха това. Но в джоба си имах малък револвер, извадих го и затичах към брега. — Назад! — заревах аз, размахвайки револвера. Те заломотиха нещо и този негодник, който счупи яйцето, започна да ми се подиграва. Прицелих се в другия, който не беше ухапан и гребеше, но не улчих. Започнаха високо да се смеят. Но аз още не се предавах. Съзнавах, че не бива да губя самообладание и се прицелих отново. И този път негърът подскочи. Сега вече не се смееше. Третия път го цапнах в главата и той полетя през борда заедно с веслото. Сполучлив изстрел за такъв револвер. Негърът веднага потъна. Започнах да викам на другия да се върне, но той се сви на дъното на лодката и не отговаряше. Тогава изстрелях по него всичките си патрони, но нито един дори не го закачи. Признавам си, чувствувах се кръгъл идиот. Бях останал сам на този отвратителен черен бряг, зад мен се простираше равното блато, а отпред гладкото море, позахладяло след залеза, а дяволската лодка се отдалечаваше все по-навътре в морето. Право да си кажа, в тази минута проклинах всичко на света — и Даусън, и музеите, и всичко останало. Виках на негъра да се върне и най-последно закрещях яростно. Оставаше ми едно — да заплувам след лодката, рискувайки да срещна акули. Отворих ножа си, захапах го със зъби, свалих дрехите си и влязох във водата. Но щом се озовах във водата, лодката веднага изчезна от погледа ми, макар че, както ми се струваше, плувах, пресичайки пътя ѝ. Надявах се, че човекът в лодката е твърде изтощен, за да я управлява, а тя сама не ще измени посоката си. И неочаквано тя се показа отново на хоризонта, някъде на югозапад.

Последните отблясъци на залеза бяха загаснали и нощният мрак се промъкваше... В синевата се показаха звезди. Плувах като шампион на състезание, макар че ръцете и краката ме боляха от умора.

И все пак доплувах до лодката. Естествено, страхувах се да вляза в нея, исках да разбера какво ще предприеме негърът. Но той лежеше на носа ѝ, свит на кълбо, а цялата кърма беше над водата.

Течението бавно люлееше лодката. Хванах се за кърмата и я дръпнах, като предполагах, че човекът ще се свести. След това се прехвърлих през борда с нож в ръка, готов за нападение. Но негърът не мърдаше. Тогава се настаних на кърмата и заплувах по спокойното светещо море, очаквайки какво ще стане по-нататък. След доста време го извиках по име, но той не отговори. Бях твърде отпаднал и не рискувах да допълзя до него. Така и седяхме. Струва ми се, на два-три пъти задрямвах.

Едва на разсъмване видях, че е мъртъв. Трите яйца и скъпоценните кости лежах в средата на лодката, а при краката му бъчвата с вода, кафето и сухарите. Веслото го нямаше, нямаше и с какво да го заместя, затова и реших да плавам така, накъдето ме отведат вълните, докато ме приберат. Трупата изхвърлих в морето.

После пийнах малко вода, похапнах сухари и се огледах наоколо. Когато човек лежи на дъното на лодката, не вижда много нещо. Във всеки случай Мадагаскар беше изчезнал от погледа ми и въобще не се виждаше никаква земя. Забелязах платно, навярно това беше шхуна, плуваща на югозапад, но корпусът ѝ така и не се показа на хоризонта. Скоро слънцето се издигна високо и започна страшно да припича. Господи боже мой! Мозъкът ми едва не се разтопи от жегата. Смолата по стените на лодката вонеше и се издуваше на едри мехури.

— Десет дни ме носеше лодката така из морето — продължаваше човекът с белега. — Първите три дни още виждах платноходки, но ни една от тях не ми обърна внимание. На втория ден пробих едно от яйцата на епиорниса, отчупвайки от единия му край парченце по парченце от черупката и го опитах. И представете си радостта ми — оказа се, че може да се яде. Дори не беше неприятно на вкус. Слабо напомняше патешко яйце. От едната страна на жълтъка се виждаше кръгло петно — около петнадесет сантиметра в диаметър, с тънки кървавочервени жилчици и с бяло петънце като завъртулка, което ми се стори подозрително, но тогава не разбрах какво означава

това, пък и не бях настроен да разсъждавам. Заедно със сухарите и порцията вода яйцето ми стигна за три дни. Освен това дъвчех кафени зърна — то много ободрява. Второто яйце счупих на осмия ден и се изплаших.

Човекът с белега замълча.

— Да — продължи той, — то имаше зародиш. Вие, разбира се, не вярвате. И аз сам не повярвах, макар че видях със собствените си очи. Яйцето беше пролежало в студеното черно блато около триста години. Но нямаше и най-малко съмнение — там беше онова — как го казват — ембрион с голяма глава и извито гръбначе и сърцето му тупаше под шийката, а жълтъкът се беше сгърчил. Излиза, че съм мътил в малката лодка всред Индийския океан яйцата на най-голямата от изкопаемите птици. Ех, ако само знаеше за това старият Даусън! Струваше си четиригодишната ми заплата! Как мислите?

И все пак наложи се да ям тази дяволщина, парче след парче, докато не се появи островът — някои парчета бяха просто отвратителни. Третото яйце не докосвах. Разгледах го на светлина, но черупката му беше доста дебела и трудно беше да се разбере какво става вътре. Струваше ми се, че чувам как там бие пулсът, но може би ушите ми шумяха, както се случва, когато доближиш до ухото си морска раковина.

Най-после се показа коралов остров. Показа се внезапно, съвсем близо, като че ли изскочи от морето на фона на изгряващото слънце. Течението ме носеше право към него, но когато до брега оставаше не повече от половин миля, то рязко изви и за да достигна целта, трябваше с всички сили да гребя с ръце и с парчетата от черупките на епиорниса. И все пак се добрах. Това беше най-обикновен атол, около четири мили в кръг, с група дървета, извор и лагуна, където имаше извънредно много летящи риби. Изнесох яйцето на брега и го оставих на безопасно място зад линията на прилива, на слънчевия пек, за да помогна на пилето да се излюпи. След това завързах здраво лодката и отидох да разгледам острова. Рядко скучно място е кораловият остров. Щом намерих извора и интересът ми към острова изчезна. Когато бях момче, струваше ми се, че няма нищо по-хубаво и по-увлекателно от приключенията на Робинзон Крузо, а това място беше по-скучно от църковните проповеди. Бродех из острова, търсех нещо да похапна и

мислех за разни неща. Но уверявам ви, всичко ми наскуча до смърт още към края на първия ден.

Имал съм късмет: в същия този ден, когато стъпих на сушата, времето се промени. Малко по̀ на север се изви буря и с края си закачи и нашия остров, а през нощта завая проливен дъжд и вятърът виеше ужасно. А да се обърне такава лодка, не е нужно много, сами разбирате.

Светецките вълни налитаха с такава ярост, сякаш искаха да ме погълнат, а наоколо беше тъмно като в рог. Огромен вал налетя върху мен като огнен змей и аз си плюх на петите. Сетих се за лодката, затичах назад — вълните тъкмо се отдръпваха със съскане, но лодката беше изчезнала. Тогава си спомних за яйцето и започнах пипнешком да го търся. То лежеше цяло и невредимо и най-яростната вълна не би могла да го достигне. Приседнах съвсем наблизо и се притиснах до него, като към другар. Боже мой, каква нощ беше!

Призори бурята утихна. Щом се развидели, облаците изчезнаха от небето, а по целия бряг се търкаляха отломки от дъски, така да се каже, разглобеният на части скелет на моята лодка. Но това ме накара да се заема с някаква работа: избрах две дървета, растящи едно до друго, и с помощта на парчетата си построих убежище срещу буря. В същия този ден се излюпи и пилето.

Да, излюпи се, сър, тогава, когато спях и главата ми лежеше върху него като на възглавница. Чух трясък, почувствувах тласък, седнах и гледам: яйцето пробито и оттам надзърта смешна малка тъмна главица. „А-а! — възкликнах аз. — Добре дошъл!“ И с малко усилия то изскочи на божия свят.

Отначало това беше славен, добродушен хлапак колкото малка кокошка и приличаше на всяко друго пиле, само че беше по-едро. Цялото му тяло беше покрито с някакви струпеи, които скоро опадаха, и с редки мръснокафеникави перца като пух. Трудно е да се изрази колко му се радвах. Имах вече интересен другар. Той ме погледна и плавно изви очи встрани, като кокошка, чирикна и веднага започна да кълве, сякаш да се излюпиш с триста години закъснение е същинска дреболия.

— Драго ми е да те видя, Петкане! — поздравих го аз.

Разбира се, предварително бях решил да го нарека Петкан, ако някога се появи: бях решил още тогава, когато видях зародиша в

яйцето, което изядох в лодката. Безпокоеше ме въпросът за неговата храна и веднага му предложих парче сурова риба. Той я глътна и отново разтвори клюна си. Зарадвах се. Нали ако беше започнал да капризничи, трябваше да го изям.

Не можете да си представите каква интересна птица се оказа този млад епиорнис. От самото начало му хрумна да ходи по петите ми. Когато ловях риба в лагуната, той стоеше до мен и после получаваше своята част от лова. А какъв умник беше! На брега се търкаляха някакви вредни зелени растения с брадавици, като кисели краставици. Той опита една и едва не се отрови. Оттогава не искаше дори да ги погледне.

И растеше. Растеше почти пред очите ми. Никога не съм обичал особено обществото и неговите спокойни, кротки обноски ми допаднаха. Почти две години ние бяхме щастливи, ако може да бъде човек щастлив на този остров. Живеех безгрижно, знаейки, че заплатата ми е осигурена, че се трупа при Даусън. От време на време в далечината се появяваше платно, но нито един кораб не се приближи към нас. Аз се развличах, като украсявах острова с фигури от морски таралежи и черупки от миди и охлюви с най-чудновати форми. С големи букви направих надпис: „Остров Епиорнис“. Понякога лежах на земята, наблюдавах птицата, как гордо се разхожда и все расте, расте. След първото сменяне на перата той разхубавя, израсна му синя брадичка и гребен, а на опашката му се появиха много зелени пера.

При буря и в дъждовни дни се прибирахме в колибата, която бях построил от бившата лодка, и му разказвах всякакви измислици за приятелите ми в родината. А след буря скитахме из острова, търсехме не е ли изхвърлило морето някаква плячка. Идилия, нали? Ако имах тютюн, животът ми просто щеше да бъде райски.

Но в края на втората година нашият райски живот се помрачи. Петкан беше вече израснал на височина повече от четири метра, с голяма широка глава, наподобяваща кирка, с огромни тъмни очи, заобиколени с жълта ивица и поставени съвсем близо като на човек, а не така, както при кокошките — отстрани. Разкошните му пера, не такива траурни както на щрауса, по цвят и форма по-скоро приличаха на перата на казуара. И точно по това време той започна да се ежи, да надува гребена си и да проявява отвратителния си характер.

Веднъж, когато рибата упорито не кълвеше, той се заразхожда около мен със замислен и странен вид. Реших, че може би отново е ял от краставиците или нещо друго такова, но не, той просто изразяваше недоволството си. Аз също бях гладен и когато най-после извадих рибка, реших да я изям сам. Този ден и двамата бяхме в лошо настроение. Той посегна и грабна рибата, аз го ударих с юмрук, за да го накарам да се махне. И тогава се нахвърли върху мен... Боже мой! Награди ме ето с това...

Разказвачът показва своя белег.

— После ме ритна. Ритна ме като товарен кон. Скочих и като видях, че няма намерение да се успокои, затичах колкото имах сили напосоки, прикривайки лицето си с ръце. Но той тичаше на тремавите си крака по-бързо от състезателен кон, риташе ме с краката си и ме кълвеше по тила със своята кирка. Спуснах се към лагуната и влязох до шия във водата. На брега той се спря — не обичаше да мокри краката си и започна да кряска като прегракнал паун. След това затича назад-напред по брега. Да си призная, чувствувах се унижен, като гледах как надменно се държи това проклето изкопаемо. Главата и лицето ми бяха в кръв, а тялото ми от синините се беше превърнало на пихтия...

Реших да преплувам до отвъдната страна на лагуната, докато се успокои. Покатерих се на най-високата палма и седях там, размишлявайки за случилото се. Никога, нито преди, нито после, не съм претърпявал такава обида! Неблагодарна твар. Грубо създание! Обичах го като роден брат, измътих го, отгледах го. Дългокрак изрод, допотопна птица! А аз, човекът, царят на природата и така нататък...

Надявах се, че след известно време ще разбере всичко и ще се засрами, че се е държал така безобразно. Мислех си, че ако хвана няколко хубави рибки и се приближа просто до него и му ги предлага, може би ще се опомни.

Трябваше да мине доста време, за да разбере каква злопаметна и неотстъпчива може да бъде допотопната птица. Ей че злоба!

Страните ми пламват от срам, щом си спомня какви унижения и обиди търпях от това дяволско чудо. Опитвах се да прибягна до насилие. Хвърлях по него отдалеч парчета кораби, но той ги гълташе и нищо повече. Веднъж запратих срещу него отворения си нож и едва не го загубих, добре поне, че беше доста голям и моят красавец не можа

да го глътне. Опитвах се да го моря с глад и престанах да ловя риба, но той започна да събира червеи по време на отлива и все някак поминуваше. Половината от времето прекарвах, потопен до шия във водата на лагуната, а останалото — по палмите. Положението ставаше непоносимо. Не знам, случвало ли ви се е някога да спите на палма? Там ме измъчваха най-диви кошмари. И какъв позор! Из моя остров се разхожда тази измряла твар с вид на надут херцог, а аз дори не мога да стъпя с крак на земята. Плачех от яд и умора. Направо му заявявах, че не желая никакъв проклет анахронизъм да ме преследва. Предлагах му да се пръждоса оттук и нека кълве с клюна си някой мореплавател от неговата епоха. Но в отговор той само тракаше с клюна. Невъзможен изрод: само крака и шия!

Не бих искал да ви разказвам колко дълго време продължи това. Бих го убил по-рано, ако знаех как. Но най-после си спомних един начин, известен в Южна Америка. Овързах рибарските си нишки с водорасли и дървесни влакна и изплетох здраво въже, дълго около единадесет метра, а на краищата му превързах по едно голямо парче корал. След това бързо завъртях въжето над главата си и го метнах срещу него. Първия път не улучих, но при следващия въжето закачи краката му и се уви няколко пъти около тях. Той се строполи. Изскочих от водата и започнах да му режа гърлото с ножа.

Дори и сега не ми е приятно да си спомням за това. Въпреки цялата си злоба към него, тогава се чувствувах убиец. Стоях над него, а той, облян в кръв, лежеше на белия пясък и прекрасните му дълги крака и шия потръпваха в предсмъртни спазми. Ох!...

След тази трагедия започна да ме измъчва самотата, като прокълнат. Вие не можете да си представите как оплаквах тази птица. Седях до трупа ѝ и страдах, а гледката на безлюдния и печален остров ме караше да настръхвам. Спомнях си, какво весело пиле беше, когато се излюпи, спомнях си хилядите забавни фокуси, които правеше преди да се побърка. Все ми се струваше, че ако го бях само ранил, може би щях да успея да го превъзпитам. Ако имах възможност да изкопая гроб в кораловата скала, щях да го погребя. Към него изпитвах същото чувство като към човек и не допусках дори и мисълта да го изям.

Спуснах го във водата и дребните рибки го оглозгаха до кости. Дори пера не запазих. А после веднъж някакъв чудак, минавайки с яхтата си, решил да провери цял ли е моят остров. Той едва не закъсна.

Самотата ми беше така дяволски омръзнала, че аз само се колебаех, дали да се удавя в морето или да се отровя със зелените растения.

Костите продадох на един търговец, който имаше връзки с Британския музей, а той ми каза, че ги продал на стария Хавърс. Изглежда, Хавърс не беше обърнал внимание на изключителната им големина и едва след смъртта му от тях се заинтересуваха специалистите. Нарекоха ги... Епиорнис... а как беше по-нататък?

— Епиорнис вастус — казах аз.

[1] Епиорнис — Гигантска птица, живяла преди няколко столетия на остров Мадагаскар, наричана от туземците Воромпатра. Подобно на щрауса не е могла да лети. Била е висока около 3 — 3,5 метра и е тежала над половин тон. Яйцата ѝ (намерени са останки) са били 32 см високи и 22 см широки. Вместимостта на едно яйце от епиорнис е била около 9 литра — колкото на 150 едри кокоши яйца. От едно такова яйце би могло да се приготви омлет за 75 души. Многократно са намирани яйца от епиорнис в пясъчните дюни и в блатата на южната и югозападната част на остров Мадагаскар. Те са били съвсем пресни, сякаш са току-що снесени. Епиорнисът е бил водна птица, обитаваща горските блатата. Причина за измирането на епиорниса вероятно е рязкото изменение на климата на остров Мадагаскар — намаляването на дъждовете и пресъхването на блатата. Възможно е тази гигантска птица да е изчезнала през миналото столетие. До 1867 г. местните жители (малгашите) са поддържали, че в най-отдалечените гори на острова още има воромпатри. ↑

[2] Креозот — Маслена течност с неприятен дъх и жълтеникав цвят, която се получава обикновено при сухата дестилация на буквата дървесина и се употребява в медицината и техниката. ↑

[3] Скрипя — Малко членестоного животно, подобно на стоногите, с множество разперени встрани дълги крака. ↑

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 4 от 1962 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.